

Sinema

Muhammed Uyar
twitter.com/muhammeduyar

“İşler güçler hep sinema”
Artistik Bakış

Muhammet Erkam Bülbül
twitter.com/merkamb

Begic: Bu filmi ancak Türkiye’de yapabiliyordim

“Yetim” filminin çekimlerine Şanlıurfa’da devam eden Boşnak yönetmen Begic: “Batı ülkelerinde mülteci olmak kolay değil. Türkiye’de ise herhangi birinin mültecileri parmağıyla işaret ederek ‘Sen mültecinin!’ dediğini göremezsiniz.”

Geçtiğimiz Pazartesi günü Şanlıurfa’da çekimleri devam eden ‘Yetim’ filminin setine misafir olduk. Kar ve Çocuklar isimli filmleriyle tanıştığımız Boşnak yönetmen Aida Begic geçtiğimiz yıl Gaziantep ve Suriye’de çeşitli yardımışma demekleri ve yetimhaneler ile yapılan işbirlikleri sonucunda 250’den fazla Suriyeli çocuğa drama eğitimleri vermişti.

Aida Begic Suriye’deki savaştan kaçıp Şanlıurfa’ya gelen yetimler İsa, Ahmed ve Mutez’in hikayesini anlattığı ve üçüncü uzun metraj filmi olan ‘Yetim’in çekimlerini bitirmek üzere.

Aida Begic film hakkında “‘Yetim’ filmi, yetişkin bir insanın bile zor dayanabileceği ağır hayat yükü ile çok erken yaşta baş etmek zorunda kalan çocukların hikayesidir. Bu, savaşın tüm dehşetini içerisinde anne balarını kaybeden, daha sonra göç etmek zorunda bırakılan çocukların hikayesidir” diyor.

“Her savaş ayndır, çocukların savaşlarda çektiği acılar ise normal hiçbir insanın söğükkanlılıkla yaklaşamayacağı bir meseledir” diyen yönetmen filmi çekmek için en doğru yerin ise Türkiye olduğunu, bu hikayelerin Türkiye üzerinden anlatılmasının daha etkili olduğunu söylüyor.

Aida Begic ile ilgili beni en çok etkileyen kısım ise kuşkusuz Bosna’da savaşı yaşamış bir isim olmasının kaynaklarıdır. Özellikle ‘Kar’ filminde topkralarına sahip çıkan Boşnak kadınların hikayesi ile beni oldukça etkilemişti. Aida Begic ağırbaşlı ve işini hakkıyla yapmaya gayret gösteren bir kadındır. Başörtülü olup olmasızın ziyade boş durmayan ve sürekli çalışan bir isim olması ile gönüllü kazandığını da belirtiyor.

Aida Begic ile yeni filmi üzerine de kısa bir sohbet etme fırsatımız oldu. İstifadenize sunuyorum. (M.U.)

Üçüncü filminizde yine yetimleri üzerinden bir hikaye anlatmayı tercih ettiniz. Hikayeleri çocuklar üzerinden anlatmak meseleyi biraz ağız ediyor mu?

Esasında çocuklar ile ilgili bir film yaptığınızda anneni dışarıda bırakamıyorsunuz. Dolayısıyla film kadınlar hakkında da olmuştur oluyor. Ben her ne kadar çocuklar ile ilgili bir film yapıyorum desem de filmin sonunda hayatın doğal bir sonucu olarak kadınlar da hikayeye girmek zorunda kalıyor. Bu filmde de çocukların olduğu evde üç kadın yaşıyor. Savaş ve gerçekliği biz bu şekilde bağlamaya çalışıyoruz filmimizde.

Sizi Bosna’nın yetimlerinden Suriye’nin yetimlerine yönlendiren motivasyon neydi?

İlk filimlerimde Bosna savaşının yetimleri üzerine çalışmıştım. İkinci filmim ‘Çocuklar’da Bosnalı yetimlerin hikayesini anlatıyordum. Bosna’daki yetimhanelerde yetimlerle atölye çalışmalarımız da olmuştur. Bosna savaşında olduğunda Suriyeli yetim çocukların olduğu yaşlardaydım ve bu konuda aramızda bir bağ hissettim. Ve bir şeyler yapmak istedim. Bunu Bosna’da savaşı yaşamış birisi olarak Türkiye gibi bir yerde yapmak istedim. Türkiye bunu yapabileceğiniz tek yer çünkü.

Geçtiğimiz yaz aylarında çeşitli demerlerin organize ettiği atölyelerde yetim çocuklarla birlikte

oldunuz. Oyuncularınızı da bu atölyeler sonucunda belirlediniz. Bu çalışmalar filminize neler kattı?

Aslında bu çocuklardan ayrılmak zor benim için. Çünkü artık bir aile gibi olduk. Birlikte eğlendik, birlikte çalıştık ve aramızda bir bağ oluştu. Bu atölyeler Suriyelilerin neler yaşadığını hissetmem ve onları tanımam için de faydalı oldu ve günün sonunda aynı zamanda eğlenceli zamanlar geçirdiğimiz bir çalışma ortaya çıktı. Böyle olunca onlardan ayrılıp Bosna’ya gitmek beni çok üzdü.

Mültecilere yaklaşımlar konusunda Türkiye ve Batı arasında nasıl bir fark görüyorsunuz?

Çok büyük bir fark var. Filmimi Türkiye’de çekmeye karar vermemin sebebi de bu zaten. Türkiye’de, Şanlıurfa’da herhangi birisinin mültecileri parmağıyla işaret ederek “Sen mültecinin!” dediğini göremezsiniz. İnsanlar birlikte yaşıyor. Batı ülkelerinde mülteci olmak kolay değil. Çünkü mülteci olarak siz orada her zaman diğerlerinden farklı olarak görürsünüz. İşte bu yüzden Türkiye’li insanlar ve Suriyeli insanlar arasında herhangi bir Batılı ülkeden çok daha fazla köprüler var. Bunu görmüyoruz, bunu hissetmiyoruz. İşte ben filmimi bu yüzden Türkiye’de yapmak ve bunu insanlara göstermek istedim. Örneğin bizim filmimizin oyuncularında birisinin annesi çalıştığı için çocuğu sete getirip-götüren Türkiye’li komşu kadın var.

Film tamamlandığında galasını nerede yapmayı düşünüyorsunuz?

Bilmiyorum. Ama büyük bir festivalde ilk gösterimini yapmayı umuyorum. Ama en önemli galası elbette Türkiye’de olacak, tam olarak nerede olur bilmiyorum ama Şanlıurfa’da olabilir.

Karanlıkta çevrilen gizli işler: Moonlight

Hemen her yıl içerisinde eşcinsellik teması olan filmler bir şekilde öne çıkabilme şansı yakalıyor. LGBTİ meselesi hiç alakası olmamasına rağmen ırkçılık gibi meselelerle yan yana getirilerek piyasaya servis ediliyor. Böylece konu karşısında sesini çıkarmak isteyen kim olursa kafasına geçirilecek yaftalar hazırlanıyor.

“Siyah çocuklar ay ışığında mavi görünür.”

“Moonlight” için söyleyebileceğimiz tek söz burada son buluyor. Filmde aklımızdan kalan belki de tek şey.

Bu hafta Recep İvedik ve uzun aradan sonra Night Shyamalan’ın korku filmi dışında vizyona giren diğer bir yapımda Moonlight. Aldığı ödüller ve Oscar adaylıklarıyla sinema izleyicisinin oldukça dikkatini çekmiş durumda.

Yönetmenliğini Barry Jenkins’in yaptığı filmin başrollerini Alex R. Hibbert, Ashton Sanders, Trevante Rhodes, Mahershala Ali, Janelle Monáe paylaşıyor.

Film insan ilişkileri ve bu ilişkilerin arasında kimliğini bulmaya çalışan bir insanın üç farklı evresini ve hayatındaki değişimleri anlatıyor. Part’lar halinde bölünmüş olan filmi çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik safhalarında geçen sade ve abartısız olaylar içerisinde izliyoruz. Aslında filmi iyi yapan tek tarafı abartısız ve sade bir anlatımı tercih etmiş olması. Bu anlatım biçimine bir de çok iyi denebilecek

oyuncuların eklenince film bir anda iddialı bir yapıya haline geliyor. Fakat filmin kırılma noktasını oluşturmak için yönetmenin tercih ettiği sahneler izleyicinin aklıyla dalga geçer halde.

Miami’nin arka sokaklarında bir zenci mahallesinde oldukça

zor bir yaşam yaşayan Little (Chiron) bir uyuşturucu satıcısı olan Juan’la karşılaşır. Babası olmayan Little için Juan baba figürü olarak yer alır. Juan Little’a hayat konusunda bazı dersler verirken söylediği etkileyici cümleler var: Siyah çocuklar ay ışığında mavi görünür. Filmin ilk çeyreğinde zikredilen bu sözle ve eşcinsellik hakkında geçen konuşmalarla aslında filmin devamını ve olacaktakları rahatça anlayabiliyoruz. Zaten abartısız olaylarla ilgili bir anlatım dili tercih edildiğinden elimizde kalan duygu yönü filmin başında ortaya çıkıyor. Ve umulmadık bir şey olsun diye beklemeye başlıyoruz.

Filmde özellikle mavi ışık ve su metaforları bolca kullanılmış. Yönetmen bu metaforik dili eşcinsellik, ırkçılık ve oedipus kompleksinde de sürdürmüş. Babasız çocuk, uyuşturucu bağımlısı anne, uyuşturucu satıcısı

baba figürü... Vardığı nokta da uyuşturucu satıcısı adam, eşcinsel ama bunu hiç zikredememiş içe kapanık kişilik. Ve döngü.

Aldığı övgüleri, ödülleri ve adaylıkları zerre kadar hak etmeyen bir film den bahsediyordum aslında. Bu film kötüdür diyerek geçemem. Ama bu filmin ederi ödülleri kaldırarak kadar iyi değil. Orta halli bir ‘sanat filmi’. Geçtiğimiz aylarda izlediğimiz American Honey, Moonlight’tan çok daha başarılı bir film. Neredeyse aynı noktalara odaklanan iki film arasında Moonlight’ı bu kadar öne çıkaran ve ona ödülleri yağdıran ne peki?

Oscar adaylıkları konusunda Brokeback Mountain’dan beri bariz bir şekilde önümüze konulan eşcinsellik destekçileri ve onların oluşturduğu bir lobi var. Hemen her yıl artarak içerisinde eşcinsellik teması olan filmler bir şekilde öne çıkabilme şansı yakalıyor. Hatta Biutiful filminde Inarritu’nun Oscar’a göz kırpmak için filminde gereksiz de olsa yer verdiği sahneler vardı. Eşcinsellik ya da LGBTİ meselesi hiç alakası olmamasına rağmen ırkçılık gibi meselelerle yan

yana getirilerek piyasaya servis ediliyor. Böylece konu karşısında sesini çıkarmak isteyen kim olursa kafasına geçirilecek yaftalar hazırlanıyor.

Bu mesele bilincin bir mesele olarak fırtına bozmak için hazırlanıyor ve sürekli olarak da sıcak tutuluyor.

Şimdi

Moonlight bir Oscar heykelciği ile dünyada saklı kalmış ve bu eğilimini açıklayamamış tüm eşcinsellere bir selam olsun. Sonra istiklalde binlerce LGBTİ üyesi zvanadan çıkmış halde toplumsal ahlak değerlerimizi hiçe sayarak yürür. Bununla da kalmaz edepsizlik emne dediğinde tüm solcu cenah ile seni linçe kalkışlar. Ama bununla da bitmez. Bir adım sonrası artık animasyon filmlere kadar imiş olan farklı olmanın korkması, eşcinsellik kötü bir şey değil mesajları çocukların zihnine adam adım sokulur. Bir bakmışsınız moda haline gelir. Helak olmuş kavimlerin başına gelen ne varsa bizim sonumuz da ona doğru koşuyor.

Siyah çocukların ay ışığında mavi görünüşünü söyleyen zihniyet Afrika kıtasında açılış terk ettiler, sömürüp yağmaladıkları çocukların ay ışığında bile açık çektiğini de hatırlar mı acaba? M.E.B.

